

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษามีความต้องการที่จะได้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก และต้องการนำข้อมูลเชิงปริมาณเข้ามาเสริมในบางส่วน เนื่องจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่มีผลกระทบกับกลุ่มคนในสังคมหลายกลุ่ม ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้ใช้รูปแบบการวิจัยในแบบที่เรียกว่า การผสมผสานในระดับกลยุทธ์ ซึ่งจะใช้รูปแบบการวิจัย แบบนำ – แบบรอง (dominant – less dominant design) มาใช้ในการดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ โดยอาศัยการวิจัยในเชิงคุณภาพเป็นแนวทางหลักในการวิจัย ซึ่งสามารถจำแนกรูปแบบของการวิจัยออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

1. การวิเคราะห์จากเอกสาร (Documentary analysis) เพื่อให้ได้ข้อมูลในภาพรวมๆ ของสถานการณ์และบทบาทหน้าที่ทางการเมืองของสื่อโทรทัศน์ ในช่วงเวลาตลอด 4 ปีภายใต้รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และประเด็นต่างๆ ที่เป็นข้อสงสัยรวมถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของสื่อโทรทัศน์

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการประเมินสถานการณ์ และการทำหน้าที่ทางการเมืองของสื่อโทรทัศน์ในตลอดช่วงที่ผ่านมาและแนวโน้มที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตต่อระบบสื่อมวลชน

เมื่อได้ข้อมูลจากการศึกษาในวิธีการข้างต้นแล้ว ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก มาทำการสังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำประเด็นที่ได้มาเป็นแนวทางในการนำไปศึกษาเพิ่มในส่วนของความคิดเห็นจากประชาชน ซึ่งเป็นวิธีการในแนวทางรองโดยส่วนนี้ผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีการในเชิงปริมาณ โดยจะใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อสำรวจการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสื่อโทรทัศน์ และการประเมินการทำหน้าที่ทางการเมืองของสื่อโทรทัศน์ รวมถึงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการใช้สื่อโทรทัศน์ของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งข้อมูลที่ได้ในส่วนนี้จะสามารถนำไปช่วยเสริมเพื่อตรวจสอบยืนยันและขยายความกับข้อมูลที่ได้จากแนวทางหลักเพื่อให้การศึกษานี้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

แหล่งข้อมูลในการวิจัย

แหล่งข้อมูลในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลเอกสาร ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าเอกสารโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ข้อมูลสำหรับบททวนวรรณกรรม ผู้ศึกษาได้อาศัยเอกสารชั้นรอง ได้แก่ หนังสือ ทฤษฎีทางด้านสื่อสารมวลชน เอกสารการวิจัยและสัมมนาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยรวบรวมมาจากห้องสมุดคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ห้องสมุดปริทัศน์ พนมยงค์ ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ

2) ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้อาศัยเอกสารชั้นต้น อาทิ รายงานประจำปีของแต่ละสถานี จุดหมายและเอกสารสำคัญต่างๆ ประกอบกับเอกสารชั้นรอง ได้แก่ หนังสือ บทความ เอกสาร ข้อมูลจากเว็บไซต์ (Web – Site) เพื่อใช้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ สถานภาพและการทำหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์ รวมถึงเพื่อประมวลสภาพการณ์ที่ผ่านมา ของสื่อโทรทัศน์ในช่วงรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

1) นักวิชาการ จะต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และมีประสบการณ์ทางด้านวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน นิเทศศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน

2) กลุ่มผู้บริหารและนักวิชาชีพทางสื่อมวลชน จะต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และมีประสบการณ์ รวมถึงประกอบวิชาชีพเกี่ยวข้องทางด้านวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน นิเทศศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน โดยแบ่งเป็น กลุ่มผู้บริหารและผู้บริหารที่มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับรายการทางด้านการเมือง 5 ท่าน และผู้ดำเนินรายการทางด้านการเมือง 3 ท่าน

3) ตัวแทนประชากร 100 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชน 5 กลุ่มซึ่งแยกตามกลุ่มอาชีพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ประชากรที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการและกลุ่มผู้บริหาร และนักวิชาชีพทางสื่อมวลชนในแต่ละสถานี ดังนี้

กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 5 ท่าน

1.1) รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2) อ.รุจน์ โกมลบุตร อาจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1.3) ผศ.ดร.วิทยากร ท่อแก้ว คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

1.4) ดร.สมควร กวียะ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

1.5) รศ.ดร.ดรณี หิรัญรักษ์ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

กลุ่มผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการที่มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับรายการทางด้านการเมือง

จำนวน 5 ท่าน

1.6) คุณกรวี ัญญตุลย์ บรรณาธิการฝ่ายข่าวการเมือง ช่อง 3

1.7) พันเอกนิรันดร์ พิพิธกุล หัวหน้าฝ่ายข่าวประจำวัน ช่อง 5

1.8) คุณวิโชค อาจหาญ หัวหน้าฝ่ายข่าว ช่อง 9

1.9) คุณสุรินทร์ แผลงประสพโชค ผู้อำนวยการสำนักข่าวช่อง 11

1.10) คุณดวงพร อัครวิไล บรรณาธิการฝ่ายข่าวการเมืองช่อง ไอทีวี

กลุ่มผู้ประกาศหรือผู้ดำเนินรายการทางด้านการเมือง จำนวน 3 ท่าน

1.11) คุณกนก รัตนวงศ์สกุล ผู้ดำเนินรายการข่าวเช้าช่อง 7 และคุยคุ้ยข่าว ทางช่อง 9

1.12) คุณอดิศักดิ์ ศรีสม ผู้ดำเนินรายการกรองสถานการณ์และหมายเหตุประเทศไทย ทางช่อง 11

1.13) ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง อดีตผู้ดำเนินรายการผู้ดำเนินรายการลานบ้านลานเมือง, รายการขบคิดด้วยคน ทางช่อง 9 และรายการเหรียญสองด้าน,ตามหาแก่นธรรม ทางช่อง 11

2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับ การสำรวจความคิดเห็นในการประเมินสถานการณ์และการทำหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์ในช่วงรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รวมถึงการใช้สื่อโทรทัศน์ของรัฐบาล ผู้ศึกษาได้จำกัดขอบเขตอยู่ที่ประชากรซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯเท่านั้น ซึ่งได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยเกณฑ์จากการเลือกตั้ง และเพื่อให้ได้กลุ่มประชากรเป้าหมาย ผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดตัวอย่าง 100 คน เนื่องจากผู้ศึกษาต้องการนำข้อมูลที่ได้ในส่วนนี้มายืนยันและเสริมกับข้อมูลที่ได้

ในส่วนแรก โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota) ผู้ศึกษาเลือกใช้เกณฑ์อาชีพมาแบ่งกลุ่มในการศึกษาครั้งนี้ในสัดส่วนเท่าๆกัน ซึ่งประกอบด้วย

กลุ่มนักศึกษา	จำนวน 20 คน
กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและรัฐวิสาหกิจ	จำนวน 20 คน
กลุ่มพนักงานองค์กรเอกชน	จำนวน 20 คน
กลุ่มสื่อมวลชน	จำนวน 20 คน
กลุ่มครู – อาจารย์	จำนวน 20 คน
รวมทั้งสิ้น	100 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) เก็บข้อมูลประเภทเอกสารจากห้องสมุดคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ห้องสมุดปริทัศน์ มนยงค์ ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สถานีโทรทัศน์ต่างๆและกรมประชาสัมพันธ์
- 2) เก็บข้อมูลประเภทบุคคลจากการสัมภาษณ์ กับแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลที่เป็นนักวิชาการและกลุ่มผู้บริหารหรือนักวิชาชีพทางสื่อมวลชน และข้อมูลในการสำรวจจากประชาชนแต่ละกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพเป็นหลัก โดยมีข้อมูลในเชิงปริมาณเป็นข้อมูลมาสนับสนุนในบางส่วน ซึ่งสามารถแบ่งเป็นส่วนได้ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง เป็นการวิเคราะห์จากเอกสารต่างๆที่มีในช่วงระยะขอบเขตของการศึกษา โดยเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลของแต่ละสถานีโทรทัศน์ และปัจจัยสำคัญที่เกิดขึ้นในตลอดช่วงที่ทำการศึกษา เพื่อสามารถแยกข้อมูลที่เป็นประเด็นต่างๆออกเป็นกลุ่มๆตามที่ถูกวิจัยได้แบ่งเอาไว้ในแต่ละประเด็น

ส่วนที่สอง เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะลึก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ชุด ตามความแตกต่างของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ในแนวคำถามในแบบสัมภาษณ์ จะแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ สถานภาพของโทรทัศน์ การทำหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์ และการใช้โทรทัศน์ของรัฐบาล

ส่วนที่สาม เป็นการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินสถานภาพและการทำหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์ในช่วงรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โดยใช้แบบสอบถาม แบบมีโครงสร้างแน่นอน เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งในส่วนนี้จะต้องทำภายหลังที่ได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจาก 2 ขั้นตอนแรกแล้ว

- แบบสอบถาม ประกอบไปด้วยชุดคำถามปลายปิด (Close End Question) และชุดคำถามปลายเปิด (Open End Question) โดยมีโครงสร้างคำถามแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปทางประชากรศาสตร์ จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ทางด้านการเมือง จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการทำหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์ในช่วงรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จำนวน 26 ข้อ

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความต้องการที่มีต่อการทำหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์รัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 5 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์ จำนวน 1 ข้อ

- การวัดค่าตัวแปรและเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ

กำหนดการวัดค่าตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์

1.1 เพศของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น

- เพศชาย
- เพศหญิง

1.2 อายุของกลุ่มตัวอย่าง ให้กลุ่มตัวอย่างระบุเอง

1.3 อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น

- นักเรียน / นักศึกษา
- สื่อมวลชน
- ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ
- พนักงานบริษัทเอกชน
- ครู – อาจารย์

1.4 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น

- มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา
- อนุปริญญา
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ทางการเมือง

2.1 ติดตามเนื้อหาข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์อย่างไร

- 1 – 2 วัน/สัปดาห์
- 3 – 4 วัน/สัปดาห์
- 5 – 6 วัน/สัปดาห์
- เป็นประจำทุกวัน
- ไม่ดูเลย

2.2 ใช้เวลาติดตามรับชมรายการข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์แต่ละวันโดยเฉลี่ยมากน้อยเพียงใด โดยประมาณ

- ไม่เกิน 15 นาทีต่อวัน
- ประมาณ 15 – 30 นาทีต่อวัน
- ประมาณ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมงต่อวัน
- ประมาณ 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน
- ประมาณ 2 ชั่วโมงขึ้นไปต่อวัน

2.3 โดยปกติสนใจติดตามชมข่าวประจำวันที่มีเนื้อหาใด ทางโทรทัศน์มากที่สุด ระบุ 3 อันดับ ที่ชอบชมมากถึงน้อย

- การเมือง
- เศรษฐกิจ
- บันเทิง
- กีฬา
- สังคม
- ต่างประเทศ
- อาชญากรรม
- อื่นๆ.....

2.4 ชอบชมรายการข่าวประจำวันของช่องไหนบ้าง ระบุ 3 อันดับ ที่ชอบชมมากที่สุดถึงชอบชมน้อย

- ช่อง 3
- ช่อง 5
- ช่อง 7
- ช่อง 9
- ช่อง 11
- ช่อง ไอทีวี

2.5 ช่วงเวลาใด

- ช่วงเช้า 6.00 – 9.00 น.
- ช่วงกลางวัน 11.00 – 13.00 น.
- ช่วงหัวค่ำ 17.30 – 20.30 น.
- ช่วงดึก หลังเที่ยงคืน

2.6 เชื่อกฎรายการข่าวประจำวันทางด้านการเมืองของช่องใด

- ช่อง 3
- ช่อง 5
- ช่อง 7
- ช่อง 9
- ช่อง 11
- ช่อง ไอทีวี
- ไม่เชื่อถือเลย

2.7 เพราะเหตุใด

- เพราะนำเสนอข่าวการเมืองอย่างรอบด้าน และนำเสนอข้อมูลของทุกฝ่าย
- เพราะข้อมูลที่นำเสนอน่าเชื่อถือ และถูกต้อง
- เพราะนำเสนอเนื้อหาในมุมมองที่หลากหลาย
- เพราะเป็นองค์กรของรัฐ
- อื่นๆ.....

2.8 ติดตามชมรายการด้านการเมือง จากรายการต่อไปนี้ ระบุ 3 อันดับ ที่ชอบชมมากถึงชอบชมน้อย

- เรื่องเล่าเช้านี้
- คู่คุยข่าว
- ITV HOTNEWS
- ถึงลูกถึงคน
- สัมผัส – ดุสิต คิดตามวัน
- เมืองไทยรายสัปดาห์
- กรองสถานการณ์
- หมายเหตุประเทศไทย
- อื่นๆโปรดระบุ.....

2.9 ชอบชมรายการด้านการเมืองประเภทดังกล่าว เนื่องจากสาเหตุใดต่อไปนี้

- รูปแบบรายการน่าสนใจ
- เสนอรวดเร็ว ทันเหตุการณ์
- ผู้ประกาศหรือผู้ดำเนินรายการ มีความน่าเชื่อถือและน่าสนใจ
- เนื้อหาข่าวสารมีความครบถ้วนถูกต้อง
- นำเสนอเนื้อหาในมุมมองที่หลากหลาย

2.10 รูปแบบรายการด้านการเมืองทางโทรทัศน์ ที่ชอบชมมากที่สุด คือ

- รายการข่าวประจำวัน
- รายการวิเคราะห์ข่าว/ สถานการณ์ทางการเมือง
- รายการสนทนา / สัมภาษณ์
- อื่นๆโปรดระบุ.....

3. ความคิดเห็นที่มีต่อการทำหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์

การวัดการทำหน้าที่ทางการเมือง จะแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

3.1 การทำหน้าที่ทางการเมืองในการแจ้งข่าวสาร

3.1.1 กรณีที่มีการกล่าวว่า สถานีโทรทัศน์บางสถานี เช่น ช่อง 3, ไอทีวี เป็นธุรกิจของครอบครัวนักการเมือง อาจส่งผลกระทบต่อการนำเสนอข่าวด้านการเมืองได้

3.1.2 ในช่วง 4 ปีของรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ข่าวกการเมืองทางโทรทัศน์
เสนอข่าวของนายบัญญัติ บรรทัดฐาน พอๆกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

3.1.3 ในช่วง 4 ปีของรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ท่านทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการปฏิรูปสื่อจากโทรทัศน์น้อย

3.1.4 ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง เวลาที่ผ่านมา โทรทัศน์มีการรายงานข่าวสารอย่างรวดเร็ว แต่ ขาดการนำเสนอแง่มุมที่หลากหลาย ทำให้ประชาชนทั่วไปในภาคอื่นๆขาดความเข้าใจในสภาพเป็นจริงที่เกิดขึ้น

3.1.5 ในช่วง 4 ปีของรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาทางการเมืองอย่างเป็นกลาง

3.1.6 การถ่ายทอดสดงาน"เหลียวหลังแลหน้า จากรากหญ้าสู่รากแก้ว" เมื่อวันที่ 6 – 10 พ.ย. 2547 ที่ผ่านมา รวมถึงการเสนอข่าวเชียร์งานดังกล่าวของโทรทัศน์ เป็นเรื่องไม่ผิดปกติ

3.1.7 ภายหลังมีการประกาศว่า เกิดไข้หวัดนกในประเทศไทย สื่อโทรทัศน์มีการติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวไข้หวัดนกอย่างต่อเนื่อง และไม่ปิดบังผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชน

3.2 การทำหน้าที่ทางการเมืองในการให้ความรู้และความเข้าใจทางการเมือง

3.2.1 ในช่วง 4 ปีของรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ผ่านมา ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์นำเสนออย่างหลากหลาย ครอบคลุมทุกด้าน

3.2.2 ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ทำให้ท่านเข้าใจถึงนโยบายและแนวทางการทำงานของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นอย่างมาก

3.2.3 ตลอด 4 ปีของรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ผ่านมากการนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองของโทรทัศน์มักไม่เจาะลึกและนำเสนออย่างผิวเผิน

3.2.4 ในช่วง 4 ปีของรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ข่าวสารทางโทรทัศน์ช่วยให้ท่านมีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจเลือกสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมาอย่างมาก

3.2.5 เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า ในช่วงที่ผ่านมาโทรทัศน์ไม่ใส่ใจต่อการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แต่จะแข่งขันกันเฉพาะวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น

3.3 การทำหน้าที่ทางการเมืองในการโน้มน้าวชักจูงสาธารณชน

3.3.1 การโหวตและลงชื่อความเพื่อแสดงความคิดเห็นผ่านทางโทรศัพท์มือถือของรายการโทรทัศน์ทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่กลางปี 2546 ทำให้ท่านสนใจและอยากมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

3.3.2 ปัจจุบันรายการด้านการเมืองทางโทรทัศน์มีบทบาทที่เหมาะสม ในการส่งเสริมการเมืองในระบบประชาธิปไตย

3.3.3 การที่นายสมัคร สุนทรเวช แสดงความคิดเห็นของตนในเชิงแก้ต่างให้กับรัฐบาลในเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงที่ อ.ตากใบ จ.นราธิวาส ในรายการ สมัคร-ดุสิต คิดตามวัน เป็นเรื่องไม่เหมาะสม

3.4 การทำหน้าที่ทางการเมืองในการเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน

3.4.1 การระบอบครั้งใหญ่ของโรคไข้หวัดนกเมื่อต้นปี 2547 เกิดจากการที่รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีการควบคุมการนำเสนอสื่อข่าวไข้หวัดนกทางโทรทัศน์

3.4.2 รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีการแทรกแซงการทำงานของสื่อโทรทัศน์ในประเด็นทางการเมืองอย่างมาก

3.4.3 การนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์ตั้งแต่ เมษายน 2547 เกี่ยวกับ ทะลอนทัวร์ หรือทัวร์นกขมิ้น ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ช่วยให้ภาพลักษณ์ของรัฐบาลและนายกฯดีขึ้นมาก

3.4.4 ตั้งแต่กลางปี 2547 เป็นต้นมา มีการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับผลงานของรัฐบาลจากสื่อโทรทัศน์ทุกช่องอย่างมาก

3.4.5 ในช่วง 4 ปีของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรที่ผ่านมา โทรทัศน์เป็นสื่อกลางให้กับรัฐบาลพอกับประชาชน

3.4.6 ปัจจุบันโทรทัศน์ยังเป็นของรัฐ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่รัฐบาลจะสั่งการให้โทรทัศน์เสนอหรือไม่เสนอข้อมูลข่าวสาร หรือจะให้หรือไม่ให้ใครพูดผ่านโทรทัศน์ได้

3.5 การทำหน้าที่ทางการเมืองในการสอดส่องและตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐบาล

3.5.1 ตลอด 4 ปีของรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รายการโทรทัศน์ทางด้านการเมืองสามารถแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์การเมืองได้อย่างอิสระ

3.5.2 ถึงแม้ตั้งแต่กลางปี 2546 เป็นต้นมาจะมีรายการทางการเมืองมากขึ้น แต่รายการต่าง ๆ นั้นก็ไม่กล้าเสนอข่าวและความคิดเห็นที่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์หรือโต้แย้งทางการเมืองมากนัก

3.5.3 ในช่วง 4 ปีของรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โทรทัศน์มีการเซ็นเซอร์ตัวเองในการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองอย่างมาก

3.5.4 ปัจจุบันโทรทัศน์ทำหน้าที่เหมือนฝ่ายค้านคอยตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล

3.5.5 ปัจจุบันปัจจัยของระบบทุนโฆษณา มีอิทธิพลต่อเสรีภาพในการทำงานของสื่อโทรทัศน์มากกว่าปัจจัยด้านรัฐ

กลุ่มตัวอย่างจะเลือกแสดงความคิดเห็น โดยมีทางเลือกให้ตอบ 5 อย่าง โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

<u>ข้อความเชิงบวก</u>		<u>ข้อความเชิงลบ</u>	
เห็นด้วยมากที่สุด	= 5 คะแนน	เห็นด้วยมากที่สุด	= 1 คะแนน
เห็นด้วยมาก	= 4 คะแนน	เห็นด้วยมาก	= 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	= 3 คะแนน	ไม่แน่ใจ	= 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	= 2 คะแนน	ไม่เห็นด้วย	= 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	= 1 คะแนน	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	= 5 คะแนน

ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยเพื่อมาใช้อธิบายลักษณะของตัวแปรข้างต้น โดยจัดเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ไว้ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 คะแนน มีความหมายว่า ไม่เห็นด้วยมาก
- ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 คะแนน มีความหมายว่า ไม่เห็นด้วย
- ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 คะแนน มีความหมายว่า ไม่แน่ใจ
- ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 คะแนน มีความหมายว่า เห็นด้วยมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 คะแนน มีความหมายว่า เห็นด้วยมากที่สุด

4. ความต้องการที่มีต่อการทำหน้าที่ทางการเมือง

การวัดความต้องการที่มีต่อการทำหน้าที่ทางการเมือง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

4.1 ความต้องการด้านการแจ้งข่าวสาร

4.1.1 ความต้องการให้โทรทัศน์นำเสนอเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองในลักษณะต่างๆที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตมากขึ้น

4.2 ความต้องการด้านการให้ความรู้และความเข้าใจทางการเมือง

4.2.1 ความต้องการรายการที่ให้ความรู้ทางการเมืองเพิ่มขึ้น

4.2.2 ความต้องการให้โทรทัศน์นำเสนอข่าวสารด้านการเมืองอย่างถูกต้อง และเชื่อถือได้

4.2.3 ความต้องการผู้ประกาศหรือผู้ดำเนินรายการที่มีความรู้ความสามารถ แสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างหลากหลาย ครอบคลุมทุกประเด็นเพิ่มขึ้น

4.3 ความต้องการด้านเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน

4.3.1 ต้องการรายการที่สามารถให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น

4.4 ความต้องการด้านความหลากหลาย

4.4.1 ความต้องการให้มีรายการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองแบบเข้าใจง่ายและไม่เครียด

4.4.2 ความต้องการให้มีรูปแบบรายการทางด้านการเมืองอย่างหลากหลาย กลุ่มตัวอย่างจะเลือกแสดงความคิดเห็น โดยมีทางเลือกให้ตอบ 5 อย่าง คือ

เห็นด้วยมากที่สุด = 5 คะแนน

เห็นด้วยมาก = 4 คะแนน

ไม่แน่ใจ = 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย = 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยมากที่สุด = 1 คะแนน

ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยเพื่อมาใช้บรรยายลักษณะของตัวแปรข้างต้น โดยจัดเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยความต้องการ ไว้ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 คะแนน ถือว่า มีความต้องการในระดับต่ำมาก

- ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 คะแนน ถือว่า มีความต้องการในระดับต่ำ

- ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 คะแนน ถือว่า มีความต้องการในระดับปานกลาง

- ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 คะแนน ถือว่า มีความต้องการในระดับสูง

- ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 คะแนน ถือว่า มีความต้องการในระดับสูงมาก

5. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์

ในส่วนนี้เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ใส่ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เพื่อให้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษานี้ มีความเที่ยงตรง (Validity) สามารถสะท้อนแนวคิดที่ต้องการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์และแม่นยำ ผู้ศึกษาจึงนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเพื่อให้ผ่านความเห็นชอบก่อน
2. เมื่อแบบสอบถามได้รับความเห็นชอบแล้ว ผู้ศึกษาจะนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (pretest) กับกลุ่มประชากรเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability)
3. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้ทดสอบความเที่ยงตรงและทดสอบก่อน (pretest) แล้วนั้น มาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha - Coefficient) ของ ครอนบาช (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Spss for window ปรากฏว่าค่าระดับความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.94 % ดังนั้นแบบสอบถามชุดนี้จึงมีความเชื่อถือได้มาก หลังจากนั้นผู้ศึกษาจึงนำแบบสอบถามนี้ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้รูปแบบวิธีการเชิงคุณภาพเป็นแนวทางหลักในการวิจัย เนื่องจากเป็นการศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์ การศึกษานี้จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยการตีความ (Interpretation) จากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกเป็นหลักเพื่อนำเสนอในลักษณะการบรรยายเชิงพรรณนา นอกจากนี้ยังประกอบด้วยข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจำนวน 100 คน ซึ่งจะทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ spss คำนวณสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ และค่าเฉลี่ย เพื่อแจกแจงข้อมูลการกระจายของข้อมูล และเปรียบเทียบข้อมูลตามประเด็นต่างๆ เพื่อให้ได้คำตอบตรงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย จึงแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อสถานการณ์ของโทรทัศน์ที่ดำรงอยู่ในช่วงรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร โดยดูจาก
 - 1.1) ปัจจัยทางด้านโครงสร้างของแต่ละสถานี
 - 1.2) ปัจจัยความเคลื่อนไหวของสถานีโทรทัศน์ต่อการปฏิรูปสื่อ

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำหน้าที่ทางการเมืองของโทรทัศน์ที่ดำรงอยู่ในช่วง
รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โดยดูจาก

2.1) ปัจจัยด้านอิทธิพลทางการเมือง

2.2) ปัจจัยด้านระบบทุนนิยม

3. วิเคราะห์การใช้สื่อโทรทัศน์ของรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

3.1) ปัจจัยทางการเมืองและประวัติศาสตร์

3.2) การสื่อสารทางการเมืองของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร